

նոցին: Եւ քանզի կարկատուն գրուածն այն երկմտեցոյց եւ զարեւմտեայս ոմանս նոր պատմիչս՝ ընդ հայրապետն մեր, անգիտակց գոլով եւ անփորձք ոգւոյ եւ հանճարոյ սորին, լուիցեն զոր ինչ ոմն ՚ի մերայոց ժամանակակցաց նոցին գրէ՝ ընդ վերոյկարգեալ բանսն որ զկաթողիկոսէն, կանխելով ասել եւ զայս. «Սուրբ Գրիգորիս՝ որ ունէր զաթոռ հայրապետութեան Սրբոյն Գրիգորի... ըստ տուեցելոյ նմա յԱստուծոյ ամենաշնորհ իմաստութեանն՝ *խրատէր եւ զօրացուցանէր զթագաւորն եւ զգօրս Կիլիկեցոց*, ընդդէմ կալ... չարութեանն. որ եւ ոչ կարաց ձեռն արկանել ՚ի նոսա»:- Արդ երկոքին ազգապետքս Հայոց՝ Պարոնն Լեւոն եւ կաթողիկոսն Գրիգոր, ըստ արժանի գահուց իւրեանց՝ իւրաքանչիւր պաշտօնէիւք հանդերձեցան ՚ի Սիս, զհետ Լամբրունեցոյն, նովաւ հանդերձ պատահել եւ ընդունել զինքնակալն մեծ, յառաջագոյն ծանուցեալ նմա գրով զայս, որպէս թուի՝ ՚ի ձեռն նախառաքելոցն Կամարտիասանց. եւ հասեալք, (ըստ միոյ ՚ի պատմչաց արեւմտեայց) ՚ի սահմանս քաղաքին Սելեւկիոյ, ոչ կարացին անցանել ընդ կամուրջն, կամ ոչ կամեցան խափանել զանցս յոգնախուռն գնդից կայսերն, զի այն էր արահետ ճանապարհ. եւ դադարեալ ՚ի պատշաճ տեղւոջ՝ մնային դէպ ժամու: Հեղինակ թղթոյն արդ յիշեցելոյ՝ *զՀեթում*²³ (Հադէմ գրելով) զոմն ասէ առաքեալ ՚ի Լեւոնէ դեսպան. բայց արեւմտեայք զԿամարտիասս միայն յիշեն. եւ ասեն մատուցեալ սոցա առ մարաջախտն Ալամանաց՝ ծանուցանել, զի եկեալ են ՚ի դիմաց Լեւոնի, անցուցանել զկայսր եւ զբանակն՝ յերկիր իւր. գնոյն եւ առ կայսր ինքն ասացին՝ յորժամ մուծան ՚ի խորան նորին: Յոյժ ուրախ եղեւ Փրետրիկ ընդ հրաւերն եւ ընդ պատրաստութիւն. զոր լուեալ զօրացն, ասէ Վարդան, լացին ՚ի խնդութենէն. ըստ բանից սորա՝ թերեւս յայսմ նուագի պատասխանէր թղթոյ կաթողիկոսին, խոստմամբ թագաւորութեան Լեւոնի, զոր եւ ոսկի կնքով վաւերացուցեալ՝ վկայէ Լամբրունեցի. յաւելու Վարդան, թէ գրեալ էր կայսեր եւ զայս, թէ «Աստի ՚ի հինգ ամ՝ քո հրամանաւ կամիմ բանալ անդաստան Հայոց, եւ ապա գնամ յերկիրն իմ». թուի ասել զամս հինգ կամեցեալ դեգերել յայս կողմանս եւ տալ գործել իւրայոց՝ զերկիր Հայոց՝ մինչեւ ՚ի դարձ իւրեանց եւ յելանելն յերկրէ անտի. եւ դարձեալ եթէ գրէր՝ թէ մեծ իմն ուխտ էր ՚ի սրտին, այլ ոչ կամէր ասել մինչեւ տեսցէ զՊարոնն Հայոց եւ զկաթո-

²³ Եթէ Լեւոնի առաքեալ էր զՀեթում՝ ՚ի դէպ է թէ Սասնեցին էր՝ փեսայ իւր, որիշ ՚ի Կամարտիասեանց. այլ մարթ է թէ եւ տէրն Լամբրունի իցէ, որ դեռ եւս ազատ էր, իւրովին գնացեալ ՚ի պատիւ կայսեր, որպէս եւ այլ բերդատեարք կողմանցն: